

Ezek a svéd könyvtárakban is terjedőben vannak. Az online keresést rögzített programokkal vagy demonstrációkkal oktatják.

Mélyebb megismertetés

A felhasználóképzési programok azonban sokkal többet tartalmaznak, mint az új felhasználók orientációját. A felhasználóképzés programjának célja az információgyűjtés és problémamegoldó kiértékelés készségének fejlesztése, vagyis olyan technikák elsajátítása, amelyekkel jobban meg tudják határozni igényeiket és be tudják szerezni, ki tudják értékelni az információkat. A képzés fő feladata, hogy rávegye a felhasználót a számára éppen szükséges visszakereső eszköz kiválasztására. A felhasználóképzési programoknak nem lehet célja "könyvtárosok" kiképzése, hanem betekintést kell adniuk az információ kezelésébe és lehetőségeibe.

Nagyon fontos a jó együttműködés a felhasználók, az egyetemi oktatógárda és a könyvtárosok között. Ha a felhasználóképzést az egyetemeken könyvtárosok végzik, akkor jó alkalmuk van arra, hogy a könyvtárnak reklámot csináljanak. Személyes kapcsolatokat lehet kiépíteni a felhasználókkal, és ha megelégedetten távoznak, nemcsak ők jönnek vissza, hanem hírét viszik az elérhető információszolgáltatásoknak.

Külső használók

A gyakorló mérnökök, menedzserek és egyéb külső használók információs képzése az egyetemi könyvtárakban általában egy- vagy kétnapos szemináriumon történik, megfelelő részvételi díjért. Így a könyvtár extra bevételhez jut, egyúttal kedvező képet alakít ki a környezetében magáról, mint élenjáró in-

formációs intézményről. Az ilyen továbbképzést a könyvtárban vagy az üzemben lehet megszervezni.

Az egyetemi könyvtár szerepének megváltozása

A hagyományos könyvtár fő funkciója a tárolás volt. Ehhez járult később a referenzszolgáltatás. Így alakult ki a reaktív könyvtár képe, azaz egy olyan könyvtár, amely a használók igényeire reagál. A proaktív könyvtárban ezzel szemben a könyvtárosok aktívan reklámozzák és "árusítják" a különféle szolgáltatásokat a lehetséges felhasználóknak. A könyvtárak nem ragadnak le a szöveges információknál, hanem olyan információs rendszereket alkalmaznak, amelyek könnyebben hozzáférhetőek a használók számára. Mindehhez a műegyetemek igen kedvező lehetőségeket teremtenek telekommunikációs és számítástechnikai felkészültségükkel. Az információs rendszerek így egyre inkább a felhasználóktól, s nem a feldolgozott szövegektől fognak függni. A műegyetemi könyvtárakra nagy hatást gyakorol a számítástechnika és a távközlés fejlődése, s megvan a lehetőségük az új technika alkalmazására. A jövőben a felhasználók egyik problémája éppen az lesz, hogy a feladatuknak leginkább megfelelő információkeresési eljárást alkalmazzák; ezért a felhasználóképzés szerepe megnő. A könyvtárak a jövőben nem szorítkoznak arra, hogy várják az olvasókat, hanem elébe kell menniük a felhasználóknak, és reklámozniuk kell információs forrásaikat és szolgáltatásaikat.

/FJÄLLBRANT, N.: Promotion and marketing of library services. = User education in the online age II. Göteborg, IATUL, 1985. p. 17–30./

(Galambos János)

CD-ROM alapú kölcsönzési rendszer közkönyvtárban

A CD-ROM technika átlépte a nagykorúság küszöbét és már nemcsak egyedi visszakereső rendszerként szolgál, hanem – ahogy erre számítani lehetett – megindult az integrált rendszerekben való alkalmazás irányába. A Tacoma Nyilvános Könyvtár (*Tacoma Public Library = TPL*) automatizálási programjának megtörténtek a kezdeti lépései, az automatizáló segítő rendszerekre beérkeztek az ajánlatok. Ezzel párhuzamosan elkezdődött egy CD-ROM alapú nyilvános katalógus (*CD-ROM Public Access Catalog = CD-PAC*) terveinek kialakítása.

A TPL hálózatában 150 munkaállomást kell rendszerbe állítani, ehhez kellett a megfelelő megoldást megtalálni. A CD-ROM alapú katalógusrendszer költségei összemérhetők a hagyományos online katalógus költségeivel. A CD-PAC és a kölcsönzési

rendszer közti szereposztást megfelelő program biztosítja. Ennek a feladata a keresett mű azonosítása, és annak a jelzése helyben a CD-ROM segítségével, hogy a mű megtalálható-e a könyvtárban. A vonali kommunikáció a megtalált tétel kölcsönzési állapotának lekérdezésére, ill. módosítására korlátozódik.

Ilyen kombinált rendszeren számos fejlesztő dolgozik. A TPL a Library Corporation rendszert választotta közülük.

/HEGARTY, K.: The compact disc-circulation system interface at Tacoma Public Library. = Library Hi Tech, 6. köt. 3. sz. 1988. p. 103–111./

(Telcs András)